
УДК 811.161.2'37:323(477)“2014”

Микола Степаненко
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава

ДЕНОТАТ «РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ» В ПЕРИФРАСТИЧНОМУ ПРЕДСТАВЛЕННІ: ФОРМАЛЬНО-ГРАМАТИЧНИЙ І СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ

У статті запропоновано формально-граматичну типологію й семантичну структуру вторинних номінувань, які різновекторно характеризують події листопада 2013 — лютого 2014 рр., що ввійшли в українську історію під назвою Революція Гідності. З'ясовано когнітивний механізм формування перифрастичних зворотів, встановлено критерії ідентифікування описових назв (номінативно-прагматична інтенція суб'єкта назвотворення, хронологія події в контексті суспільних трансформацій в Україні (початки ХХ і ХХІ століття), наслідки, мета, статус, моральне значення, перспектива події), визначено експлікатори диференційованої семантики, закріпленої за тим або тим перифрастичним виразом (граматично панівні компоненти, якщо вони мають інформативну достатність, або валентні партнери, якщо ці компоненти інформативно недостатні).

Ключові слова: перифраз, Революція Гідності, вторинне номінування, критерії назвотворення, семантичний маркер.

Однією з важливих ознак сучасного публіцистично-політичного дискурсу є активне вживання описових зворотів, що різнобічно характеризують суспільні події та людей, за участі яких вони відбуваються. Перифрази в цьому дискурсові представлені двома семантичними типами: «Людина» й «Суспільні події». Кожен із них зазнає внутрішньої значенневої диференціації, що нерідко постає як вияв родо-видової залежності. З-поміж подієвих вторинних назв особливо продуктивні компоненти перифрастичних полів «Помаранчева революція» і «Революція Гідності».

© М.І. СТЕПАНЕНКО, 2019

Об'єкт нашого дослідження — перифрастичні структури, які номінують суспільно-політичні події листопада 2013 — лютого 2014 рр., що ввійшли в історію України під назвою Революція Гідності.

Метою пропонованої роботи є встановлення корпусу і випрацювання критеріїв створення перифрастичних зворотів, що різнобічно характеризують описувану подію.

Порушена проблема — винятково **актуальна** із суспільно-політичного та лінгвістичного погляду. Як суспільне явище Революцію Гідності ґрунтовно проаналізовано у працях багатьох політиків, політологів, соціологів, журналістів, громадських активістів. Денотат «Революція Гідності» ще не став предметом прискіпливої уваги мовознавців. Наголосимо, що суспільно-політичні перифрази, які віддзеркалюють сутність знакових подій в Україні періоду після 2004 р., системно не досліджені в лінгвістиці. Деякі аспекти важливих проблем перифрастики проінтерпретували із семантичного, формально-граматичного, соціолінгвістичного погляду такі вчені, як Галина Євсєєва, Світлана Єрмоленко, Юлія Макарець, Анатолій Мойсієнко, Марина Навальна [3; 4; 6; 7; 8] та ін.

Основним **фактичним матеріалом**, на базі якого вибудовано концепцію пропонованої праці, стали монографії «Політичне сьогодення української мови» та «Публіцистично-політичні перифрази в українській мові» (ПСУМ: 531 — 537; ППП: 505 — 506). У цих працях проаналізовано й системно представлено перифрази та перифрастичні ряди, що об'єктивують суспільно-політичні трансформації в Україні, починаючи з 2004 року.

Компоненти перифрастичного поля «Революція Гідності» неоднорідні за своєю формально-граматичною організацією. З-поміж них вирізняють структури, утворені за такими основними моделями: 1) просте словосполучення: Революція Гідності → *кульмінаційний зрив* (ПСУМ: 532), *міжцивілізаційний конфлікт* (ПСУМ: 533); 2) складне словосполучення: Революція Гідності → *одне з найбільших збурень сучасності у всьому світі* (ПСУМ: 534), *переломна подія в розвитку України у XXI столітті* (ПСУМ: 534); 3) складне речення: Революція Гідності — *як поштовх, унаслідок якого прокинулися українці й Україна...* (ПСУМ: 535), *Революція Гідності для патріотів Росії — це натхнення і приклад того, як потрібно чинити з безвідповідальною злочинною владою* (ППП: 505).

Розряд конкретних словосполучень репрезентують іменниково-іменникові, іменниково-прикметникові та іменниково-числівникові, причому найнижчий ступінь продуктивності (7%) в аналізованому матеріалі мають останні. Привертає увагу те, що абсолютною кількісною перевагою (69%) вирізняються словосполучення, утворені поєднанням трьох і більше повнозначних слів. Спостережено й таку закономірність: складну будову мають передусім ті синтаксичні структури, граматичним центром яких є недостатні щодо інформативної наповнюваності слова на взірць *здатність, момент, подія, продовження, поштовх, спроба, точка* та ін. Вони, як відносно синсемантичні одиниці, зорієнтовані на сполучуваність із безпосередньо, а також опосередковано залежними від них компонентами — носіями релевантної інформації.

Основну групу простих конструкцій сформували ті, що постали на базі автосемантичних субстантивів *майдан*, *переворот*, *революція*: Революція Гідності → *набагато майданніший Майдан* (ПСУМ: 533), *насильницький переворот* (ПСУМ: 533), *революція Духу* (ПСУМ: 535). Словосполучення з детермінованим конституентом *революція* мають найвищу частоту вживання, а їхнє функційне ядро утворює конструкція *Революція Гідності*, яка поповнила розряд лексичних словосполучень.

В окремих випадках вирізняються такі непродуктивні моделі перифрастичних зворотів: 1) словосполучення з комбінованим підрядно-сурядним зв'язком, напр.: *Революція Гідності* → *каталізатор оновлення й об'єднання не лише Європи, а й цивілізації* (ПСУМ: 532), *переломний момент у посткомуністичних і постколоніальних трансформаціях України* (ПСУМ: 534), *чи не найяскравіший символ національного відродження та волі народу до здобуття державної незалежності* (ПСУМ: 537), *чергова спроба українського суспільства не лише змінити владну еліту, але й змусити її виконувати революційну програму* (ПСУМ: 537); 2) сполуки з детермінованим дієприкметником та залежними від нього словами: *Революція Гідності* → *могутній кулак, захований у кишеню* (ПСУМ: 533); 3) прикладкові сполуки: *Революція Гідності* → *Майдан 2013 — 2014* (Р).

Типовим конкретним реалізатором речень, за взірцем яких можуть утворюватися перифрастичні звороти, є складнопідрядні речення нерозчленованої структури з підрядною присубстантивно-атрибутивною частиною: *Революція Гідності* — ... *поштовх, унаслідок якого ... люди нарешті почали ставати патріотами*, і це їхній вибір... (ПСУМ: 535).

Описувані перифрастичні звороти властиві не лише формально-граматична, а й семантична неоднорідність. Їхня номінативна функція ґрунтована на різних критеріях. За суспільними й політичними змінами, що відбувалися в Україні упродовж листопада 2013 — лютого 2014 рр., назва *Революція Гідності* закріпилася не відразу. Спочатку їх іменували *Європейським Майданом* (Соц) (*Євромайданом* (МЦ: 5) та *Європейською революцією* (РГ) (*Єврореволюцією* (РГ)). Як справедливо зауважено у Вікіпедії, між цими термінами є розбіжності: «Євромайдан» здебільшого застосовується в контексті організації, форми та місця проведення протестів на підтримку європейського вибору України» [9], отже, він є складником термінів *Революція Гідності* та *Європейська революція* (*Єврореволюція*). Щодо останніх двох термінів, то їхня лінгвоеволюція така: функційна перевага збереглася за першим, оскільки він своєю семантичною структурою відображає і згортання європейського вектора зовнішньої політики України, й інші вагомі причини тодішніх протестних акцій на Майдані Незалежності в Києві й у всій Україні.

Широта номінативного спектра в перифрастичній сфері, як і в будь-яких інших, зумовлена потребою різнобічної характеристики того самого об'єкта позначення. Виразником його позитивної або негативної оцінки може бути граматично панівний компонент і / або сполучувані з ним залежні конституенти.

Змістове наповнення вторинної назви часто залежить від «номінативно-прагматичної інтенції суб'єкта назвотворення» [6: 129], яку досить часто визначають ціннісно-нормативні настанови суспільства [6: 128]. Революцію Гідності полярно інтерпретують українські патріоти, усі, хто був на боці учасників Майдану, і їхні опоненти, такі як, наприклад, *закликаний варяг* (ПСУМ: 141), *одіозний путінський підспівувач* (ПСУМ: 142), *брехливий журналіст* (ПСУМ: 141) Дмитро Кисельов. У візії перших подій листопада 2013 — лютого 2014 рр. — це *величезна віра в найкраще* (ПСУМ: 531), *непересічна подія в історії України* (ПСУМ: 533), *повстання проти зека-президента* (ПСУМ: 534), *час пробудження людей* (ПСУМ: 536), тоді як другі вважають її *державним переворотом* (ПСУМ: 533), *поваленням влади* (ПСУМ: 534) і навіть *громадянською війною* (ПСУМ: 533). Прямим підтвердженням необ'єктивної оцінки й неадекватного номінування *Революції Гідності* слугує те, що онлайн-перекладач Google подає це поняття російською мовою не як «революція достоїнства», а як «политический кризис на Украине» [11]. Це «...аж ніяк не підступи «корпорації добра», а звичайна робота «чорних сеошників», оскільки перекладач працює на базі словників, створених на основі контенту на різних мовах» [10]. Доречно навести в цьому зв'язкові й таке промовисте твердження: «...на інші мови словосполучення «Революція гідності» онлайн-перекладач Google перекладає без помилок» [11].

Наступний критерій досліджуваного вторинного номінування — темпоральний. За його допомогою встановлюють передусім місце Революції Гідності в хронологічному ланцюгу українських революційних подій. Якщо Помаранчеву революцію названо *першим Майданом* (ПСУМ: 528), то Революцію Гідності — *другим Майданом* (ПСУМ: 532), а ще — *продовженням Помаранчевої революції* (ПСУМ: 535), *останньою революцією* (ПСУМ: 534). За Помаранчевою революцією закріпилися перифрази *друга революція* (ПСУМ: 525), *друга українська революція, Майдан — 2004* (ПСУМ: 533), а за Революцією Гідності — *третьою революцією* (ПСУМ: 536), *Майдан — 2013* (ЦС), *Український Майдан зими 2013 — 2014 рр.* (МЦ: 7). Функцію семантичного маркера в таких конструкціях перебирають на себе відчислівникові прикметники, кількісні нумеративи або ад'єктиви зі значенням фазовості.

В автономний тип вичленовуємо перифрастичні утворення, які вказують на зв'язок Революції Гідності не лише з революціями доби незалежності (Революцією на граніті, Помаранчевою революцією), а й з віддаленішим у часі українським суспільно-політичним поступом: Революція Гідності → *четвертий етап Української революції* (ППП: 506)¹. Роль

¹ «Ретроспективний аналіз основних тенденцій ХХ і ХХІ ст., — доводить Василь Куйбіда, — виразно окреслює такі історичні віхи *Української Революції*: перший етап охоплює 1917 — 1918 рр.; другий збігається з подіями трагічного 1941 р.; третій етап Революції припадає на 1991 р... і завершується формальним здобуттям незалежності; *четвертий етап*, відомий іще як Революція Гідності, відбувся в 2013 — 2014 рр.» [5: 8].

головного компонента в цих синтаксичних структурах регулярно виконують іменники із загальним темпоральним значенням — *етап, момент, продовження, початок*, що інтенційно зорієнтовані на сполучуваність з іменниково-прикметниковими комплексами, у яких основним експлікатором плану змісту є соціально-оцінні прикметники зі значенням «такий, що чинить вплив на важливі суспільні процеси, діяльність якого відбивається на розвиткові соціуму та його членів і ними оцінюється», представленим конкретною семантичною модифікацією «безпосереднє слідування за якимось явищем чи подією»: *Революція Гідності → продовження постідеологічних, посткомуністичних трансформацій українського суспільства* (ПСУМ: 535), *переломний момент у посткомуністичних і постколоніальних трансформаціях України* (ПСУМ: 534), *початок еволюційного процесу* (ППП: 506).

До можливих критеріїв перифрастичного номінування описуваної суспільної події зараховуємо й такий, як наслідок її. Той позамовний факт, що мирні протести в січні — лютому 2014 р. переросли в кровопролитні, став причиною з'яви вторинних назв *кривава революція* (ПСУМ: 532), *чорна революція* (ПСУМ: 537). Роль значеннєвої домінанти в них виконують присубстантивні прикметники, для яких інтегративною є сема 'пов'язаність із жертвами'. Розглядувані конструкції семантично корелюють з усталеними словосполученнями *Кривава баня, Кривава неділя, Кривава оргія, Кривавий банкет, Кривава помста, Чорна дошка, Чорна книга, Чорні сотні, Чорні списки*. У перифрастичному полі «Помаранчева революція», що мала мирний характер, зафіксовано компоненти з протилежним значенням: *Революція Гідності → мирна революція* (ПСУМ: 528), *мирна демократична революція* (ПСУМ: 527), *революція усмішок* (ПСУМ: 529).

В окремих тип об'єднано також номінації, вияскравлені за критерієм фінальності. Найвиразніше це ілюструють перифрастичні структури з детермінованим прикметником *європейський*, в інтенсіалі якого міститься сема 'пов'язаний із певною нацією, національною культурою, ментальністю': *Революція Гідності → Європейська революція в Україні* (ЮО: 88), *Європейський Майдан* (Соц), *трагічний і величний Євромайдан* (ППП: 503).

Найширший перифрастичний спектр утворили вторинні номінування, ідентифіковані за критерієм «статус події». Засобом його експлікування є передусім план змісту граматично панівного компонента перифрастичного виразу. Це вже наведені вище негативно конотовані лексичні одиниці *конфлікт, переворот, повалення, війна* й позитивно конотована лексема *майдан*. Те, що відбулося в Києві в листопаді 2013 — лютому 2014 рр., не можна назвати *переворотом, поваленням влади*, а тим паче *братовбивчою війною*. Не відповідає повністю змістові події й найменування з детермінативним компонентом *революція*, котрий актуалізує семантику «докорінний переворот у житті суспільства, який приводить до ліквідації віджилого суспільного ладу й утвердження нового, прогресивного» [2: 1216]. На переконання істориків, революцію слід вирізняти з-поміж *реформ, збройних протестів, заколотів, війни* тощо, однак на практиці такі поняття часто-густо

сплутують [1: 8]. Із можливих перифрастичних структур — *кривава революція* (ПСУМ: 532), *остання революція* (ПСУМ: 534), *Революція Духу* (ПСУМ: 535), *революція свідомості українського суспільства* (ПСУМ: 535), *Революція–13* (ПСУМ: 536), *третя революція* (ПСУМ: 536), *чорна революція* (ПСУМ: 537) — найбільшого поширення набула конструкція *Революція Гідності*. До речі, це не означає, що статус події, про яку йдеться, остаточно визначено. «Поняття революції, — переконує Сергій Пролеєв, — має свій класичний соціально-філософський і політологічний зміст. Разом з тим, по-перше, воно далеко не обмежується цариною соціальних процесів, що робить його сенс доволі широким. По-друге, навіть у площині суспільних процесів воно часто використовується в суттєво відмінних значеннях, що перетворює його значною мірою на інтелектуальну метафору, а не на строге поняття» [1: 9]. На підтвердження цих думок наведемо ще одне положення тільки-но цитованого автора: «...Навіть у теоретичному дискурсі марксизму, який начебто закріпив за поняттям соціальної революції чітко визначений концептуальний зміст, характеристика тих чи тих історичних подій як революцій не є однозначною й усталеною. Чи не найбільш красномовним (і ледь не шокувальним) прикладом є іменування Жовтневого перевороту 1917 р., який лише через 10 (!) років перетворився на «Велику Жовтневу соціалістичну революцію» [Там само]. Принагідно зауважимо, що найближчим відповідником словосполучення *Революція Гідності* є синтаксична конструкція *Майдан Гідності* (ПСУМ: 532). До речі, *Помаранчеву революцію* також іменували *Помаранчевим майданом* (ПСУМ: 529), *Помаранчевим повстанням* (ПСУМ: 529). Це можна пояснити тим, що лексично-семантичний варіант «мирний протест, демократичні перетворення, зміни, які відбулися в післякучмівську й післяянуковичівську добу» є органічним складником значенневого обсягу полісемантичного слова *Майдан*.

Діапазон перифрастичних структур, що характеризують денотат «*Революція Гідності*», доповнюють вторинні номінування з детермінованими (зазвичай метафоризованими) компонентами *виклик*, *вияв*, *збурення*, *здатність*, *каталізатор*, *спроба*, *стиль*, *точка (неповернення)*: *Революція Гідності* → *виклик епох* (МЦ: 23), *масовий вияв обурення політичною корупцією* (ППП: 505), *одне з найбільших збурень сучасності у всьому світі* (ПСУМ: 534), *здатність піднятися над власними інтересами заради кращого майбутнього* (ПСУМ: 532), *каталізатор оновлення й об'єднання не лише Європи, а й цивілізації* (ПСУМ: 532), *тривала спроба виходу зі ступору провладного класу України* (ПСУМ: 536), *український стиль спротиву* (ПСУМ: 536), *своєрідна точка неповернення в історії колоніально-антиколоніально-постколоніальної трансформації українського суспільства у плані побудови в ньому громадянського суспільства та відкритого суспільства* (ПСУМ: 536), *справжній крик за дотримання прав людини* (ППП: 506). Функцію семантичного маркера в них виконують не основні носії валентності, оскільки вони позбавлені конкретної інформативності, а прямо й опосередковано залежні від них іменники, які взаємно передбачають

один одного, та сполучувані з ними неоднорідні щодо значення прикметники.

Можливим критерієм перифрастичного номінування досліджуваної події є її моральне значення. Базою творення для цих конструкцій слугують іменники абстрактної семантики на позначення позитивних морально-етичних понять: *віра, жертовність*: Революція Гідності → *величезна віра в майбутнє* (ПСУМ: 531), *величезна жертовність заради найкращого* (ПСУМ: 531). Залежні від них компоненти виконують семантично конкретизувальну функцію, тому що вони уточнюють загальний план змісту різними важливими з морально-етичного погляду значеннєвими характеристиками.

Розширює розряд досліджуваних вторинних номінувань група, критерієм вичленування якої є перспектива Революції Гідності. Її конституентний склад репрезентують субстантиви *чинник, здатність, поштовх*, які перебувають у відношенні обов'язкової валентності з іншими іменниками, що так само прогнозують залежні від них компоненти, а всі вони в сукупності конституують необхідний зміст: Революція Гідності → *важливий чинник активізації еволюційного процесу формування української політичної нації* (ПСУМ: 531), *поштовх для подальшого посилення репресивного синдрому російської влади* (ПСУМ: 535).

Отже, важливим засобом документування знакових змін, що відбуваються в будь-якому суспільстві, є мова, зокрема одна з конкретних її сфер — перифрастика. Вторинні назви подій листопада 2013 — лютого 2014 рр., що ввійшли в українську історію як Революція Гідності, досить неоднорідні за своєю формально-граматичною побудовою та семантичним наповненням. Механізм вторинного номінування базується на таких критеріях, як інтенція суб'єкта новотворення, темпоральні рамки події, її наслідки, мета, статус, моральне значення, перспектива. Виразниками диференційованої семантики, закріпленої за тим або тим перифрастичним висловом, що має форму простого або складного підрядного словосполучення, сполуки з детермінованим дієприкметниковим зворотом, прикладкової сполуки, складнопідрядного речення, є або план змісту граматично панівного компонента, якщо він автосемантичний, або валентного партнера, якщо цей компонент синсемантичний. Валентні партнери утворюють словесні комплекси з безпосереднім та опосередкованим типом детермінації і своїм набором значеннєвих маркерів.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

- МЦ — Филипович Н.О., Горкуша О.В. Майдан і церква: хроніка подій та експертна оцінка. *Українська асоціація релігієзнавців*. Київ, 2015.
- ППП — Степаненко М.І. Публіцистично-політичні перифрази в українській мові: 2017 рік: монографія. Полтава, 2018.
- ПСУМ — Степаненко М.І. Політичне сьогодення української мови: актуальний перифрастикон: монографія. Харків, 2017.
- Р — Революція: Майдан 2013 — 2014 в фотографіях: спецпроект. *Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ*. 20 лют. 2016. URL: <http://project.liga.net/projects/revolution/> (дата звернення: 26.11.2018).

- РГ — Революція Гідності. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. 28 листоп. 2018. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Революція-гідності> (дата звернення: 28.11.2018).
- Соц — Соцмережі про Європейський Майдан. *Телеканал новин «24»*. 22 листоп. 2013. URL: https://24tv.ua/sotsmerezhi_pro_yevropeyskiy_maydan_foto_fakti_komentari_n385367 (дата звернення: 12.10.2017).
- ЦС — Цушко С. Між двох майданів. *Слово Просвіти: всеукраїнський культурологічний тижневик*. 28 листоп. — 4 груд. 2013.
- ЮО — Южакова О. Семантичні моделі номінацій з опорним компонентом революції. Проблеми української термінології. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2015. № 817. С. 87 — 96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPUT_2015_817_16 (дата звернення: 18.10.2018).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бекешкіна І., Верстюк В., Єрмоленко А., Жаботинська С., Кебуладзе В., Попович М., Пролеєв С., Сігов О., Скуратівський В., Трач Н., Филипович Л., Ясна І. Дискурс Революції Гідності: зміст, структура, методологія дослідження. Круглий стіл «Філософської думки». *Філософська думка: український науково-теоретичний часопис*. 2016. № 4. С. 6 — 56.
2. Бусел В.Г. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доп.). Київ — Ірпінь, 2005.
3. Євсєєва Г.П. Перифрази в мові сучасних газет (на матеріалі українських газет 80 — 90-х років ХХ століття): дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Дніпропетровськ, 2002.
4. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: (стилістика та культура мови). Київ, 1999.
5. Куйбіда В. Українська Революція: сто років протистояння московській деспотії. *Літературна Україна: газета письменників України*. 2017. 3 квіт. С. 8.
6. Макарець Ю.С. Перифразові номінації в українському публіцистичному дискурсі: монографія. Київ, 2012.
7. Мойсієнко А.К. Перифрази в Шевченковому тексті. *Дивослово*. 1997. № 3. С. 23 — 26.
8. Навальна М. Перифрази в мові сучасної української періодики. *Психолінгвістика*. 2009. Вип. 3. С. 138 — 144.
9. Революція Гідності. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. 28 листоп. 2018. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Революція-гідності> (дата звернення: 28.11.2018).
10. Google викили у проросійських настроях. *Tehnot.com*. 2015. URL: <https://tehnot.com/ua/google-ulichili-v-prorossijskih-nastroeniyah/> (дата звернення: 26.11.2018).
11. Google-перекладач згавбився: не може перекласти на російську «Революцію гідності». *Телеканал новин «24»*. 26 серп. 2015. URL: https://24tv.ua/googleperekladach_zganbivsvya_ne_mozhe_pereklasti_na_rosiysku_revolyutsiyu_gidnosti_n605363 (дата звернення: 26.11.2018).

LEGEND

- МЦ — Fylypovych, N.O., Horkushi, O.V. (eds.). (2015). Maidan and church: chronology of events and expert evaluation. *Ukrainian association of religion experts*. Kyiv: Sammit-Knyha (in Ukr.).
- ППП — Stepanenko, M.I. (2018). Publicistic and political Periphrases in the Ukrainian language: 2017: monograph. Poltava: Dyvosvit (in Ukr.).
- ПСУМ — Stepanenko, M.I. (2017). Modern Ukrainian political language. Kharkiv: Vydavets Ivanchenko I.S. (in Ukr.).
- P — Revolution: Maidan 2013 — 2014 in photos: special project. (2016). *Informatsiine ahentstvo LIHABiznesInform*. 20 February. URL: <http://project.liga.net/projects/revolution/> (Accessed: 26.11.2018).
- РГ — Revolution of Dignity. (2018). *Wikipedia: free encyclopedia*. 28 November. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Revolyutsiia-hidnosti> (Accessed: 28.11.2018).

- Соц — Social networks about Yevropeyskiy Maidan. (2013). *Telekanal novyn «24»*. 22 November. URL: https://24tv.ua/sotsmerezhi_pro_yevropeyskiy_maydan_foto_fakti_komentari_n385367 (Accessed: 12.10.2017).
- ЦС — Tsushko, S. (2013). Between two Maidan Revolutions. *Slovo Prosvity: vseukrainskyi kulturolohichnyi tyzhnevnyk*. 28 November — 4 December. P. 1 (in Ukr.).
- ЮО — Yuzhakova, O. (2015). Semantic models of nominations with key component “revolution”. Issues on Ukrainian terminology. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politehnika”*, 817, 87 — 96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPUT_2015_817_16 (Accessed: 18.10.2018).

REFERENCES

1. Bekeshkina, I., Verstiuk, V., Yermolenko, A., Zhabotynska, S., Kebuladze, V., Popovych, M., Proleiev, S., Sihov, J., Skurativskiy, V., Trach, N., Fylypovych, L., Yasna I. (eds.). (2016). Revolution of Dignity Discourse: content, structure, methodology, research. Round table “Philosophical Thoughts”. *Philosophical Thoughts: Ukrainian scientific and theoretical periodical*, 4, 6 — 56 (in Ukr.).
2. Busel, V.H. (ed.). (2005). Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language. Kyiv — Irpin: VTF “Perun” (in Ukr.).
3. Yevseieva, H.P. (2002). Periphrasis in the language of contemporary periodicals (based on the newspapers of the 80 — 90 of the 20 century: dis. special 10.02.01 “Ukrainska mova” (PhD Thesis). Dnipropetrovsk (in Ukr.).
4. Yermolenko, S.Ya. (1999). Essays on Ukrainian literature (stylistics and language culture). Kyiv: Dovira (in Ukr.).
5. Kuibida, V. (2017). Ukrainian Revolution: One hundred years of confrontation with Muscovite despotism. *Literary Ukraine: A newspaper of writers of Ukraine*, 3 April, 8 (in Ukr.).
6. Makarets, Yu.S. (2012). Periphrastic names in Ukrainian publicistic discourse: monograph. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova (in Ukr.).
7. Moisiienko, A.K. (1997). Periphrasis in Shevchenko’s works. *Dyvoslovo*, 3, 23 — 26 (in Ukr.).
8. Navalna, M. (2009). Periphrasis in modern Ukrainian periodicals. *Psycholinhvistyka. Psycholinguistics*, 3, 138 — 144 (in Ukr.).
9. Revolution of Dignity. (2018). *Wikipedia: free encyclopedia*. 28 November. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Revoliutsiia-hidnosti> (Accessed: 28.11.2018).
10. Google was accused of pro-Russian mood. (2015). *Tehnot.com*. URL: <https://tehnot.com/ua/google-ulichili-v-prorossijskih-nastroeniyah/> (Accessed: 26.11.2018).
11. Google Translate failed to translate “Revolution of Dignity” into Russian. (2015). *Telekanal novyn “24”*. 26 September. URL: https://24tv.ua/googleperekkladach_zganbivsyia_ne_mozhe_pereklasti_na_rosiysku_revoljutsiyu_gidnosti_n605363 (Accessed: 26.11.2018).

Статтю отримано 11.01.2018

M.I. Stepanenko

Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava

THE DENOTATION “REVOLUTION OF DIGNITY” IN PERIPHRASTIC EXPRESSION: FORMAL-GRAMMATICAL AND SEMANTIC ASPECTS

The article deals with the formal grammatical typology and the semantic structure of secondary names that describe the events of November 2013– February 2014, which entered the Ukrainian history under the name of the Revolution of Dignity. The author has established the internal differentiation of the component structures and partial affiliation of secondary names included in the peripheral field “Revolution of Dignity” (simple phrases, complex phrases, complex sentences, noun-noun phrases, noun-adjective phrases, noun-numeric phrases, appositional nouns, collocations with subordinate linkers, phrases with determining participles and identifying words; complex sentences with relative clauses). The article defines the cognitive mechanism of forming the periphrastic phrases, sets the criteria for nominating descriptive names (nominative and pragmatic intentions for coining names, the chronology of events in the context of the new and

out-of-date changes in the Ukrainian society, consequences, purpose, status, moral values, the prospect of the event), sets explicators of differentiated semantics attached to it or by periphrastic expression (grammatically dominant components if they are informative adequacy or valence partners, and if these components are not sufficient). The author has described the substantial constituents of phrases with a multicomponent structure, and distinguished meaningful markers in these lexical and semantic phrases. The distinctive function is commonly taken over by the adjectives of different qualitative and evaluative nature, and sometimes by numeral adjectives. The research is based on extra-linguistic factors, especially those that characterize various stages of the Revolution of Dignity, and help to find out symmetric-asymmetric links between the investigated event and the spectrum of its secondary names.

Keywords: *periphrasis, Revolution of Dignity, secondary name, criteria for coining names, semantic marker.*